

ORTODOKS KONSİLİ 1200 SENEDEN SONRA TEKRAR TOPLANIYOR

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Rum Ortodoks Patriki I. Bartolomeosun çağrısıyla Ortodoks kiliselerinin patrikleri 6-9 Mart 2014 tarihlerinde İstanbulda bir toplantı (resmi adıyla sinaksis) gerçekleştirdiler.^[i] Öncelikle Ukraynada devam etmekte olan krize barışçıl bir çözüm çağrısında bulundular ve Orta Doğuda Hristiyanları bölgeden terk etmeye zorlayan saldırıları kınadılar. Bu beyanatların ardından ise çok önemli bir karara vardılar: 2016 yılında I. Bartolomeos önderliğinde İstanbulda bir konsil düzenlemeye karar verdiler.^[ii] Resmi adı Kutsal ve Büyük Sinod olan bu konsil, 300 milyona yakın Hristiyanı temsil eden Ortodoks kiliselerinin bir araya gelerek tüm Ortodoks Hristiyanlık adına önemli kararlar alması anlamına geliyor.

Ortodoks Hristiyanlık terimi yanlış anlaşılmalara sebep olduğu için burada bir açıklama yapmakta fayda vardır. Dünyada en genel anlamda bazı dini doktrin farklılıkları sebebiyle iki ayrı Ortodoks Hristiyan grubu vardır. Türkçede bu gruplardan bir tanesine *Doğu Ortodoks*, diğer gruba ise *Oryantal Ortodoks* denmektedir (ancak iki grup da kendilerini Ortodoks olarak tanımlar). Örneklendirmek gerekirse, İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi ve Rus Ortodoks Kilisesi *Doğu Ortodoks* kiliselerdir. Ermeni Apostolik Kilisesi (İstanbul Ermeni Patrikhanesi bu kilisenin bir parçasıdır) ve İskenderiye Kipti Kilisesi ise *Oryantal Ortodoks* kiliselerine iki örnektir. Oryantal Ortodoks kiliselerinin İstanbulda yapılan toplantıyla ya da 2016da gerçekleştirilecek konsille bir bağlantısı yoktur.

Birebirlerinden doktrin olarak farklı olsalar da bu iki Ortodoks Hristiyan grubu arasında diyalog mevcuttur. Ayrıca bu iki gruba mensup kiliseler bir uluslararası Hristiyan örgütü olan Dünya Kiliseler Konseyi üyeleridirler ve bu çerçevede işbirliği ve dayanışma içerisindedirler.

Esas konuya dönecek olursak, 1960lardan beri hazırlığı yapılan bahsi geçen konsil en son 843 yılında İznikte toplanmıştı. Ortodoks Hristiyanlar bu tarihten sonraki hiçbir Hristiyan konsilini kabul etmedikleri için 2016 Konsili Ortodoks Hristiyanlar için neredeyse 1200 seneden sonra toplanan ilk konsil olacak.^[iii]

2016 Konsilin gündemindeki esas olarak iki konunun ele alınacağı tahmin ediliyor.^[iv]

Birinci konu Ortodoks Kilisesi bütünü oluşturan, ancak birbirlerinden bağımsız olan çeşitli Ortodoks kiliselerinin birbirleriyle olan ilişkiler. Bu konuda çakışan iki görüş var. Birinci görüş kiliseler arasındaki ilişkiyi ortak çıkarılara dayalı bir işbirliği olarak görüyor. Bu

görüŖe göre Ortodoks kiliseleri egemenliğe sahip devletler gibi davranan bağımsız yapılardır. İkinci görüşe göre ise kiliseler arasındaki ilişki bir konfederasyon (hatta bazılarında göre federasyon) gibidir ve sadece törenselle niteliğı olmayan, gerçek bir önder (resmi adıyla primus) vardır.[v] 2016 Konsili bu iki farklı görüşle ilgili olarak bir ortak bir yol bulmaya çalışacak.

İkinci konu ise Ortodoks Kilisenin diğere farklı Hristiyanlık anlayışına sahip kiliseler ile olan ilişkisi. Birinci konuda olduğı gibi burada da primus kavramı üzerinden bir anlaşmazlık var. Bir görüşe göre Rum Ortodoks Patriğinin eşitlerin birincisi (primus inter pares) unvanı sadece onursal bir niteliğe sahip ve diğere Ortodoks kiliseleri üzerinde bir yetkisi olduğı anlamına gelmiyor. Diğere bir görüş ise tam tersini belirtiyor, Rum Ortodoks Patrikhanesinin ilk kilise olarak bir eşiti olmadığını, ilk kilisenin (ve dolayısıyla Patriğinin) diğere kiliseler üzerinde gerçek bir yetkisi ve sorumluluğı olduğunu savunuyor. Ancak Ortodoksluk içindeki bu primus tartışmasının çözülmesi sonrasında Ortodoks Kilisesinin farklı Hristiyanlık anlayışına sahip kiliseler ile daha tutarlı bir şekilde ilişkiler geliştirebileceğı belirtiliyor. Bu özellikle de Ortodoks Kilisesinin Roma Katolik Kilisesi ile olan ilişkisi için geçerli, zira Roma Katolik Kilisesi de tüm Hristiyan âleminde eşitlerin birincisi iddiasında bulunmaktadır.

Bu iki konu da çok tartışmalı olduğı için 2016 Konsili sırasında somut bir sonuca varılacağına düşük bir ihtimal olduğı belirtiliyor.[vi] Bu durum, Konsilde alınacak kararların oybirliği ile sağlanması şartının da konması sebebiyle daha da belirgin hale gelmiş durumda. 6-9 Mart 2014 arasında yapılan toplantıda konsil düzenlenmesi kararı çıkmış olsa da, sağlanan birlik Ortodoks kiliseleri arasındaki devam eden sürtüşmeler sebebiyle kırılabilir bir niteliğe sahip. Örnek olarak İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi ile Rus Ortodoks Kilisesi arasında süren primus kavramı tartışması sebebiyle sürtüşme var. [vii] Aynı zamanda çeşitli sebeplerden dolayı 6-9 Mart 2014 toplantısında alınan kararlara Antakya Rum Ortodoks Patrikhanesi, Çek ve Slovak Ortodoks Kilisesi ve Amerikadaki Ortodoks Kilisesi imza atmadı.

Son olarak daha 2016 Konsil başlamadan başına getirilecek sıfatla ilgili de fikir ayrılıkları ortaya çıktı. Bazı kaynaklar 2016 Konsilini Ekümenik Konsil olarak nitelendirirken[viii], bazı kaynaklar ise (örneğin Rus Ortodoks Kilisesi) Pan-Ortodoks Konsil demeyi tercih etmektedir.[ix] Ekümenik terimi Hristiyan birliği çağrısı yapan anlamına gelmektedir. 2016 Konsili, Ortodoks Hristiyanların ortak sorunlarını çözmeyi ve böylece birlik sağlamayı hedeflediğı için ekümenik olarak nitelendirilebilir. Ancak Konsil sadece Ortodoks Hristiyanları bir araya getireceğı için de aslında sadece pan-Ortodoks bir niteliğe sahiptir. Ayrıca bazı kaynaklara göre bir konsilin ekümenik olup olmadığı ancak hakkında sonradan yapılacak değerlendirmeler sayesinde ortaya çıkar.[x]

Ortodoks Hristiyan Kilisesinde yaşanan tüm tartışmalara ve 2016 Konsilin niteliğıyle ilgili tüm anlaşmazlıklara rağmen böyle bir Konsilin bunca zamandan sonra tekrar yapılması önemli bir gelişmedir. Hristiyanlık âlemi tüm farklılıklarına rağmen bir birliğe doğru ilerlemek amacıyla ortak bir çaba sarf etmektedir ve 2016da yapılacak olan konsil bunun somut bir örneğı olacaktır.

[i] The Ecumenical Patriarchate of Constantinople, Synaxis of the Primate of the Orthodox Churches, (yayın tarihi: 6 Mart 2014) - <http://www.patriarchate.org/multimedia/photos?setID=72157641959290283>

[ii] Huffington Post, Orthodox Churches Will Hold First Ecumenical Council In 1,200 Years In Istanbul, (yayın tarihi: 10 Mart 2014) - http://www.huffingtonpost.com/2014/03/10/orthodox-church-council_n_4931391.html?ncid=fbklnkushpmsg00000051&utm_source=StandFirm&utm_medium=post&utm_campaign=link

[iii] Church of God News, Orthodox agree to eighth ecumenical council: If Orthodox prophecy is correct on it, this council marks a major step towards the end! (yayın tarihi: 12 Mart 2014) - <http://www.cogwriter.com/news/prophecy/orthodox-agree-to-eighth-ecumenical-council-if-orthodox-prophecy-is-correct-this-council-marks-a-major-step-towards-the-end/>. Catholic World News, Eastern Orthodox churches to hold pan-Orthodox council in 2016, (yayın tarihi: 10 Mart 2014) - <http://www.catholicculture.org/news/headlines/index.cfm?storyid=20727>

[iv] The Catholic World Report, The Fragile Promise of the Pan-Orthodox Council, (yayın tarihi: 14 Mart 2014) - http://www.catholicworldreport.com/Item/3001/the_fragile_promise_of_the_panorthodox_council.aspx

[v] İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi Ortodoks Hristiyanlığında primus sayılır.

[vi] The Catholic World Report, The Fragile Promise of the Pan-Orthodox Council.

[vii] Russian Orthodox Church, Position of the Moscow Patriarchate on the problem of primacy in the Universal Church, (yayın tarihi: 26 Aralık 2013) - <https://mospat.ru/en/2013/12/26/news96344/>. The Ecumenical Patriarchate of Constantinople, FIRST WITHOUT EQUALS, - <http://www.patriarchate.org/documents/first-without-equals-elpidophoros-lambriniadis>.

[viii] Patheos.com, Orthodox churches to hold first ecumenical council in 1,200 years (yayın tarihi: 10 Mart 2014) - <http://www.patheos.com/blogs/deaconsbench/2014/03/orthodox-churches-to-hold-first-ecumenical-council-in-1200-years/>.

[ix] Religious Information Service of Ukraine, RUSSIAN ORTHODOX CHURCH DOES NOT

CONSIDER 2016 ORTHODOX COUNCIL ECUMENICAL, (yayın tarihi: 14 Mart 2014) - http://risu.org.ua/en/index/all_news/orthodox/moscow_patriarchy/55708/

[x] Patheos.com, Orthodox churches to hold first ecumenical council in 1,200 years—UPDATED.

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya,Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "ORTODOKS KONSİLİ 1200 SENEDEN SONRA TEKRAR TOPLANIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2014 / 51. Nisan 09. Erişim Temmuz 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ORTODOKS-KONSILI-1200-SENEDEK-SONRA-TEKRAR-TOPLANIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır